

Behandelen loont

Behandelingen zijn weliswaar langdurend en intensief, maar een aanzienlijk percentage van de mensen met een persoonlijkheidsstoornis verbetert. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat behandelen kosteneffectief is. Zeker als de cliënt weer in staat is aan het werk te gaan en minder gebruik maakt van de gezondheidszorg. Behandelen is kortom goedkoper dan niet behandelen.

Samenvattend

- Persoonlijkheidsstoornissen zijn met voor cliënten en naastbetrokkenen een hoge lijdenslast en voor de samenleving hoge kosten.
- Persoonlijkheidsstoornissen zijn doorgaans goed te behandelen
- Behandelen is goedkoper dan niet behandelen

Tot slot

Deze folder is een beknopte en vereenvoudigde weergave van de Factsheet persoonlijkheidsstoornissen te downloaden op www.KenniscentrumPS.nl of mailen naar info@kenniscentrumps.nl.

Voor aanvullende informatie, zie ook de Multidisciplinaire Richtlijn Persoonlijkheidsstoornissen (Trimbos-instituut 2008), te downloaden op www.ggzrichtlijnen.nl.

Telefonische bereikbaarheid

Maandag, woensdag en donderdagochtend op 030-2959201.

Kenniscentrum Persoonlijkheidsstoornissen
Postbus 725
3500 AS Utrecht

Persoonlijkheidsstoornissen

Verschijningsvormen
Diagnostiek
Behandelmogelijkheden

Persoonlijkheidsstoornissen

Mensen met een persoonlijkheidsstoornis hebben last van heftige of juist geremde emoties, wisselende stemmingen, storende gedachten en/of ze laten gedrag zien dat voor henzelf en de omgeving nadelige gevolgen heeft. Het aangaan en het onderhouden van relaties lukt nauwelijks. De klachten zijn langdurend aanwezig en dus niet periodiek zoals bij een depressie. Er zijn 10 persoonlijkheidsstoornissen, verdeeld over drie clusters en een restcategorie.

- Mensen met een Cluster A-persoonlijkheidsstoornis (de paranoïde, schizoïde en schizotypische) worden door anderen als vreemd of bizar beschouwd.
- Mensen met een Cluster B-persoonlijkheidsstoornis (de borderline, narcistische, theatrale en antisociale) worden door anderen als emotioneel instabiel beschouwd.
- Mensen met een Cluster C-persoonlijkheidsstoornis (de afhankelijke, vermijdende en obsessief-compulsieve) worden door anderen angstig genoemd.
- Er is een restcategorie (Niet Anderszins Omschreven) voor mensen die wel een persoonlijkheidsstoornis hebben, maar niet lijden aan een van de bovenstaande.

13,5 % van de bevolking heeft een persoonlijkheidsstoornis. Specifieke persoonlijkheidsstoornissen komen tussen de 1 en 2% voor. Een aanzienlijk deel van de mensen met een persoonlijkheidsstoornis heeft er meer dan één en ook nog andere psychiatrische stoornissen en/of een lichamelijke aandoening.

Ontstaan en levenskwaliteit

Een persoonlijkheidsstoornis ontwikkelt zich door een combinatie van erfelijke aanleg en omgevingsfactoren. Zijn de omstandigheden waaronder iemand opgroeit veilig, dan kan dit een genetische kwetsbaarheid neutraliseren. Staat een erfelijk belast kind bloot aan negatieve ervaringen, dan kan dit leiden tot een persoonlijkheidsstoornis.

De levenskwaliteit van mensen met persoonlijkheidsstoornissen is te vergelijken met de kwaliteit van leven van mensen met diabetes of reuma. Daarnaast is het risico op zelfdoding aanzienlijk hoger dan bij gezonde mensen. Persoonlijkheidsstoornissen beïnvloeden dus niet alleen de levenskwaliteit van de cliënt, maar ook die van naastbetrokkenen.

Mensen met een persoonlijkheidsstoornis maken hoge kosten door hoge zorgconsumptie, beperkte inzetbaarheid voor arbeid en soms ook door justitiële contacten. Iemand met een persoonlijkheidsstoornis kost de samenleving gemiddeld 11.000 euro per jaar. De kosten voor adolescenten zijn aanzienlijk hoger.

Behandeling

Psychotherapie is de beste behandeling voor mensen met persoonlijkheidsstoornissen. Voor behandeling gelden de volgende vuistregels:

- De behandeling is in de regel langdurig (2-5 jaar) en intensief.
- Hulpverleners hanteren een samenhangend verklaringsmodel voor de klachten, dat ook begrijpelijk is voor de cliënt en de naastbetrokkenen
- Succesvolle behandelingen kenmerken zich door een heldere structuur (vaste afspraken, duidelijke behandeldoelen, vaste evaluatiemomenten, enzovoort)
- In de behandeling is er uitgebreid aandacht voor therapietrouw, motivatie, een goede therapeutische relatie en actieve benadering door de therapeut

Psychotherapie helpt om persoonlijkheidstrekken te veranderen, het sociaal functioneren te verbeteren en bijkomende symptomen, zoals depressie, angst of verslaving, te verminderen. Van de onderstaande interventies is het behandelresultaat aangetoond:

- Dialectische gedragstherapie
- Schemagerichte therapie
- Mentalization-based Treatment
- Transference focused Psychotherapy

Geneesmiddelen zijn effectief, maar dienen als ondersteuning voor de psychotherapeutische behandeling. Bij circa een derde van de mensen die zich aanmelden voor de behandeling van klachten passend bij een persoonlijkheidsstoornis is (eerst) een ondersteunende sociaal psychiatrische behandeling noodzakelijk.